

Præsident Sarkozy – et håb der blev til skuffelse

Connie Pedersen

Nicolas Sarkozy blev valgt til Frankrigs præsident i 2007 med et af de højeste stemmetal i moderne fransk historie. I dag er han en af de mest upopulære af de franske præsidenter. Hvad er gået galt?

I begyndelsen af året besøgte Nicolas Sarkozy byen Saint Lô i Normandiet, men i stedet for et 'bad i folkehavet' blev han mødt af 3000 vrede demonstranter, som politiet med besvær holdt på afstand, og over torvet midt i byen hang en lugt af tåregas. Sarkozy var rasende, og dagen efter blev byens politidirektør og præfekten forflyttet.

Det var ikke som dengang Den 5. Republiks grundlægger, Charles de Gaulle, rejste rundt i landet, og folk begejstrede flokkedes om den høje general. Selv Sarkozys ikke særlig populære forgænger, Jacques Chirac, gik stormilende rundt blandt folk og handlende, når han var på besøg i den franske provins.

Nicolas Sarkozy har et problem i forhold til sin befolkning. Det viser episoden i Saint Lô, og det viser meningsmålingerne. Det er helt normalt for franske præsidenter, at deres 'hve-

debrødsdage' med vælgerne får ende, men Sarkozys fald i vælgertillid har været i særklasse voldsomt. Det første år faldt hans opbakning fra godt 53 pct. på valgdagen den 6. maj 2007 til 32 pct. i maj 2008. I hans andet år ved magten registrerede meningsmålingsinstitutterne en svag stigning, så længe Sarkozy var formand for EU, men derefter faldt popularitetstallene igen. Hvad er der galt, og hvorfor er der noget galt?

De spørgsmål er omdrejningspunktet i et speciale i fransk, som jeg har afleveret på Københavns Universitet i dette forår. Det har titlen *Nicolas Sarkozys første år som præsident. Fra håb til skuffelse*, og det handler om Sarkozys første år ved magten fra maj 2007 til maj 2008.

I denne artikel vil jeg strække perioden frem til foråret 2009, og derved bliver der tale om en status over første

halvdel af Sarkozys femårige embedsperiode.

Præsidenten og pressen

Jeg har forgæves forsøgt at få et interview med Sarkozy, men måtte nøjes med at deltage i et møde, hvor han bød nye medlemmer af sit parti, UMP (Union pour un Mouvement Populaire), velkommen. Desuden har jeg fulgt ham i radio, tv, den skrevne presse og i de mange bøger, der er kommet om ham. På den baggrund har jeg dannet mig et billede af præsidenten, og det er også sådan franskmændene gør.

Tusinder af franskmænd har oplevet Sarkozy i levende live på valgsteder eller virksomhedsbesøg, men for millioner af hans vælgere gælder, at de har dannet sig deres indtryk af præsidenten gennem medierne.

En anden nyvalgt præsident, USA's Barack Obama, beskriver i sin bog *The Audacity of Hope*, hvordan han som toppolitiker er "*almost entirely dependent on the media to reach my constituents*".

Medierne er det filter, som han skal igennem for at nå befolkningen. "*For the broad public at least, I am who the media says I am. I say what they say I say. I become who they say I've become*", skriver Obama. Det gælder også for den franske præsident. For franskmændene er Sarkozy også den, som medierne siger, han er.

Den sammenhæng mellem medierne og befolkningens billede, som Obama beskriver, er påvist i mange

medieundersøgelser. De viser, at medierne har en dagsordensættende magt, og på det teoretiske grundlag har jeg undersøgt, hvordan bøger, aviser og blade har behandlet Sarkozy i hans første år ved magten. Min antagelse er, at det billede, medierne tegner af Sarkozy, også er det, der tegner sig inde i folks hoveder, naturligvis med det forbehold at den endelige tegning også er afhængig af den situation, den enkelte modtager er i, hans eller hendes sociale rolle, hvor meget vedkommende bruger medierne o.s.v. Men overordnet har medierne stor indflydelse på folks opfattelse af en politiker.

Jeg har analyseret ni af de ca. 100 bøger, der kom om Sarkozy det første år, han var præsident, og jeg har gennemført en analyse af artikler i tre aviser og tre ugemagasiner. Aviserne er *Le Figaro*, *Le Monde* og *Libération* og magasinerne *Paris Match*, *L'Express* og *Le Nouvel Observateur*. De er udvalgt efter, at de tilsammen dækker det politiske spektrum i Frankrig.

En rutschetur

Min undersøgelse viser, at mediernes dækning af præsident Sarkozy blev klart mere og mere negativ, som hans første år ved magten skred frem. Der er nuancer alt afhængigt af mediernes politiske ståsted. Tonen er venligere i den store borgerlige avis *Le Figaro* end i det venstreorienterede ugemagasin *Le Nouvel Observateur*, men generelt fokuserer alle medierne mere på hans

privatliv end hans politik. De skriver om konflikter og problemer snarere end om samarbejde og resultater, og tonen er overvejende negativ.

I aviser og ugemagasiners optik bevægede Sarkozy sig fra først at være en brutal, men effektiv politiker, der vandt præsidentvalget stort, over til at være en svigtet ægtemand. Hans kone, Cécilia Sarkozy, forlod ham et halvt år efter, at han var rykket ind i Elysée-palæet, og det er aldrig tidligere sket for en fransk præsident. Forud for skilsmissen var gået måneder, hvor det kriseramte ægtepar var på magasiner og ugeblades forsider konstant. Det betød fx, at et af Sarkozys første diplomatiske initiativer – en genoptagelse af dialogen med USA – druknede i sladder.

Under stor og kritisk mediebevågenhed holdt præsidentparret sommerferie i USA i sommeren 2007. Det skulle give Sarkozy mulighed for en uformel kontakt til præsident Bush, som hans forgænger, præsident Chirac, havde haft et mere end anstrengt forhold til, fordi Frankrig ikke støttede krigen i Irak. Sarkozy havde allerede under valgkampen signaleret en mere USA-venlig linje i fransk udenrigspolitik.

Præsidentparret blev da også inviteret til en privat sammenkomst med Bush-familien. Men pr-mæssigt blev det en fiasko for Sarkozy. Han lod Bush-familien, med Bush-senior i spidsen og børnebørn med hjemmelavede velkomstskilte, vente i en time, og da han dukkede op, var det uden sin

kone. Hun havde meldt afbud et par timer forinden. Sarkozy sagde, at hun havde halsbetændelse. Hun er et mysterium, skrev fransk presse, og den lod helt det private overskygge det politiske.

Få måneder efter skilsmissen mødte præsidenten den tidligere topmodel, nu sangerinde Carla Bruni og giftede sig med hende. Sarkozy og Carla Bruni viste sig første gang officielt sammen i Eurodisney uden for Paris – et utraditionelt sted for en præsident at præsentere befolkningen for en mulig ny førstedame, og det blev værre endnu.

I julen 2007 tog Sarkozy Carla Bruni med på ferie i Egypten, hvor de bl.a. så på pyramider med en hale af journalister og fotografer efter sig. Mens franskmændene frøs i vinterkulden, kunne de se deres præsident i badebukser nyde livet i solen.

Udtrykket *le président bling-bling* bredte sig i aviser og blade, og sammenligningen mellem den luksusglade franske præsident og amerikanske bling-bling rappere med kilo-tunge guldkæder, kæmpe ure og diamanter i tænderne var ikke positiv. Medierne kritiserede præsidenten for at opføre sig som en forelsket teenagedreng, og Sarkozy endte det dramatiske første år med at fremstå som en svækket politiker.

Det er en rutschetur, der løber parallelt med det frie fald i meningsmålingerne for Sarkozy det første år. Så med forskningen om mediernes dagsordensættende magt i ryggen til-

lader jeg mig at slutte, at der er stor sandsynlighed for en sammenhæng mellem den kritiske måde, medierne har behandlet Sarkozy på, og det negative billede, som befolkningen har dannet sig af ham. Jeg mener dermed at have fået svar på mit indledende spørgsmål, om hvorfor Sarkozy klarede det første år så dårligt i meningsmålingerne. En ublid medfart i medierne var en vigtig årsag.

De udvalgte bøger er mere nuancerede i deres behandling af præsidenten end aviser og blade. Men jeg skønner alligevel, at bøgerne kan have skadet Sarkozys image. For det første fordi der var så mange af dem. Med 100 bogudgivelser på et år – det vil sige knap to om ugen – nåede franskmændene en kvalmegrænse. Fra reoler og borde i boghandler, kiosker og supermarkeder kiggede præsidenten på dem – i løbetøj, med solbriller og guldkæde om halsen, sammen med Cécilia, sammen med Carla Bruni eller alene, men sjældent i en officiel situation, som de fleste forbinder med en præsident. Det har efter min vurdering påvirket folks syn på Sarkozy i negativ retning.

For det andet gælder det, at selv i de nuancerede eller direkte positive bøger, blev hvert blad i præsidentens liv og især hans privatliv vendt. Det betød, at Sarkozy, hvad angår hans privatliv, kom til at fremstå afklædt. Han havde ikke noget af de Gaulles op-højethed, af Mitterrands gådefuldhed eller Chiracs diskretion.

For det tredje blev grænsen mellem

de mere nuancerede bøger og de mere spidsvinklede artikler i aviser og blade temmelig udflydende. Dels fordi mange af bøgerne var skrevet af journalister, dels fordi aviser og blade botaniserede i bøgerne og udvalgte de mest opsigtsvækkende oplysninger til artikler med store overskrifter.

Men hvorfor gik det så galt?

Min hypotese er, at Sarkozys konstante eksponering i medierne af ham selv og hans familie kostede points i meningsmålingerne. Som præsidentkandidat valgte Sarkozy den strategi at være allestedsnærværende med sin politik, sin person og sit privatliv. Det gjorde ham sårbar, da han fortsatte på samme måde som præsident, specielt fordi han fik problemer i sit privatliv. Det fik pressen til at kaste sig over ham som “hajer over et bytte, der bløder”, som en amerikansk medieforsker har udtrykt det, og den negative pressedækning påvirkede vælgernes vurdering af præsidenten.

Med min analyse kan jeg vise, at medieomtale af præsidentens privatliv, hans stil og hans koner igen og igen stjæler opmærksomheden fra hans politiske arbejde. Det viser sig at være rigtigt, som det så tit er sagt: Hvis du inviterer pressen med til dit bryllup, så kommer den også til din skilsmisse.

Den tidligere chefredaktør for *Le Monde*, Jean-Marie Colombani, har skrevet en bog om Sarkozy, *Un Américain à Paris* (En amerikaner i Paris),

og han sammenfatter Sarkozys problem i én sætning, nemlig at Sarkozy *s'est exposé et il a été sanctionné* (Sarkozy har ført sig frem, og det er han blevet straffet for). Det er også min konklusion.

Politikken

Men hvad med politikken, kunne man spørge, spiller den ingen rolle i franskmændenes stillingtagen til Sarkozy?

Hvis vi stadig holder os til det første år, er der ét godt argument for, at det ikke var præsidentens politik, der skuffede franskmændene, og det er, at premierminister François Fillon, der tegnede den førte politik sammen med præsidenten, ikke faldt lige så meget i meningsmålingerne det første år. De første par måneder oplevede Sarkozy og Fillon ganske vist begge et fald i populariteten, men fra efteråret 2007 begyndte Fillons popularitetskurve at stige, mens præsidentens blev ved med at falde.

I januar 2008 overhalede Fillon Sarkozy, og forskellen mellem de to voksede derefter støt., sådan at premierministeren kom til at ligge et pænt stykke over præsidenten i popularitet, hvilket er uhørt i Frankrig. Det plejer at være omvendt. Det understreger, at der for Sarkozys vedkommende var tale om et fald i vælgeropbakning, der knyttede sig til hans person og hans måde at være præsident på.

Sarkozy optræder som 'direktøren for det hele'. Det er kernen i bogen

Le Sarkoberlusconisme, der er skrevet af den franske professor Pierre Musso. Han ser den franske præsident og den italienske premierminister, Silvio Berlusconi, som en ny type latinske neoliberale politikere, der vil reformere formynderstaten med en erhvervsleders effektivitet. De samler magten hos sig selv som en kejser, og de elsker sig selv, men vil også elskes af vælgerne, og det skaber et had-kærlighedsforhold til omgivelserne.

Kløftegravende og følelsesmættede forenkling er de to politikeres særkende og deres middel til at erobre dagsordenen. Hos Berlusconi er det de liberale mod kommunisterne eller 'de blå' fra hans parti mod 'de røde'. Sarkozy modstiller 'taberne, der ikke gider arbejde' og 'vinderne, der gør en indsats', de slappe 68'ere over for dem, der vil have lov og orden i samfundet. Midt imellem de modstridende grupper placerer de to politikere sig som dem, der dirigerer slagets gang.

De er borgerlige revolutionære, mener Musso. De er politikere af en tid, hvor de politiske utopier er døde. I stedet skaber de nye fabler, fortællinger og først og fremmest drømme – pragmatiske drømme. Men drømmen har et modstykke, og det er frygten – frygten for terrorisme, global opvarmning, indvandrere eller arbejdsløshed. Den frygt kalder på en redningsmand, og ifølge Musso er Sarkozy et typisk eksempel på en politiker, der opfatter sig selv som en sherif, der kan udrydde frygten.

Sarkozy opfatter sin præsidentrolle sådan, at når franskmændene har valgt ham, så er det også ham, der skal få tingene til at ske, han skal ikke bede andre om at gøre det. At han lever op til vælgeres tillids erklæring, mener han, at han bedst beviser ved hele tiden at være på farten og hele tiden komme med nye initiativer.

Men det giver problemer, hvis en præsident tror, at selve hans tilstedeværelse løser problemerne. Hvis en virksomhed er lukningstruet, hjælper det ikke noget, at præsidenten dukker op, hvis han ikke har en redningsplan med i baglommen. Hvis han kun dukker op og siger nogle trøstende ord, så løber han en stor risiko for, at fabrikkens arbejdere bliver dybt skuffede, når han er draget videre.

Sarkozy bliver tit sammenlignet med Valéry Giscard d'Estaing (1974 – 81), der også i stil og indhold ville reformere Frankrig. For første gang nogensinde i fransk politik trak han privatlivet ind i det politiske, da han lod sig afbilde på en valgplakat i 1974 med sin datter. Han valgte afslappet tøj, han kom gående, ikke kørende, til sin indsættelse, han inviterede skraldemænd til morgenmad i Elysée-palæet, og en gang om måneden lod han og hans aristokratiske kone sig invitere hjem til en almindelig fransk familie.

Men der er en stor forskel mellem Sarkozy og Valéry Giscard d'Estaing, og det er det politiske landskab, de opererede i. Giscard var trængt både fra venstrefløj, som Mitterrand sam-

lede til en slagkraftig styrke, og på den borgerlige fløj, hvor Chirac svigtede Giscard og lagde grunden til selv at blive præsident en dag. Resultatet blev et valgnederlag til Giscard efter kun en embedsperiode.

Sarkozy er anderledes stillet – han har ingen opposition til højre for sig. Han sendte selv Jean-Marie Le Pen til tælling, da han erobrede mange af hans stemmer ved at anlægge en højreorienteret kurs i valgkampens slutfase. Han har fuld kontrol over sit eget store UMP-parti. Til venstre for ham er der ikke nogen reel opposition, for socialistpartiet har været splittet af interne magtkampe, og de andre partier på venstrefløj er små, selv om Frankrigs mest kendte postbud, Olivier Besancenot, og hans nye stærkt venstreorienterede parti, Le Nouveau Parti Anticapitaliste, NPA, får stadig mere vind i sejlene. François Bayrou, som blev nummer tre ved præsidentvalget med 11 mio. stemmer, mislykkedes ved det efterfølgende parlamentsvalg med sit nydannede MoDem-parti. Så som udgangspunkt er Sarkozy den præsident siden de Gaulle, der har haft de bedste politiske muligheder for at lykkes i et meget favorabelt politisk landskab, og alligevel står han politik svagt i dag.

Kan det så ikke skyldes, at han har haft meget dårlige økonomiske konjunkturer at arbejde under, kunne man spørge. Ifølge min analyse er svaret nej, i hvert tilfælde for det første embedsårs vedkommende. For det andet er situationen formentlig anderledes.

Økonomien

I foråret 2007, da præsidentkandidat Sarkozy lovede vælgerne økonomisk vækst og større købekraft, så de økonomiske konjunkturer stadig nogenlunde ud. Det franske nationalprodukt ventedes at stige fra 2 pct. i 2006 til 2,5 pct. i 2007, og præsidentkandidaten og hans rådgivere var optimister. De regnede med, at det kun kunne gå fremad, når der kom nye folk i spidsen for landet, og de lovede reformer begyndte at gøre deres virkning.

Men virkeligheden skulle snart vise sig at være en anden. Den franske økonomi var i dårligere forfatning, end den nye præsident havde troet – også dårligere end mange andre europæiske lande – og da konjunkturerne så oven i købet begyndte at vende i løbet af 2007, kunne Sarkozy ikke opfylde sine valgløfter.

Allerede i november 2007 stod det klart, at julemanden ikke ville komme det år, som en økonomisk redaktør udtrykte det. Budgettet tillod ikke, at regeringen pumpede flere penge ud til forbrug og dermed gjorde vælgerne mere tilfredse. Et par måneder senere – i januar 2008 – indrømmede præsident Sarkozy offentligt, at statskassen var tom.

Men Sarkozy fik faktisk gennemført flere økonomiske reformer det første år. Det lykkedes for ham at få fagforeninger og arbejdsgivere til at blive enige om en arbejdsmarkedsaftale, der smidiggør det franske arbejdsmarked, sådan at det er blevet lettere at fyre

folk, men de fyrede skal til gengæld have en bedre arbejdsløshedsunderstøttelse og mere hjælp til at komme i arbejde igen.

På Sarkozys initiativ blev de specielt favorable pensionsregler for grupper af offentligt ansatte også ophævet, uden at landet blev lammet i ugevis af strejker i transportsektoren, sådan som det var sket i 1995, da daværende premierminister Alain Juppé forsøgte sig med en lignende reform. Men problemet er, at det er reformer, som først virker på lang sigt, og franskmændene vil se resultater nu.

I det første år, som jeg har analyseret, ser de manglende økonomiske resultater dog ikke ud til at have skadet præsidenten image så meget som hans særdeles offentlige og dramatiske privatliv og hans personlige utraditionelle stil. De analyserede artikler ofrer ikke de økonomiske problemer nær så meget spaltepads som præsidentens person, hans stil og hans privatliv. Præsidentens egen meningsmåler og mediestrateg, Patrick Buisson, skal da også have fortalt Sarkozy, at hans analyser viste, at det ikke var den manglende forbedring af købekraften, men Sarkozys måde at udfylde præsidentrollen på, der ikke tiltalte franskmændene.

År 2

Det bedste bevis for, at der ikke er nogen direkte sammenhæng mellem de økonomiske konjunkturer og meningsmålingernes op-eller nedadgåen-

de kurver, kom i Sarkozys andet embedsår, for da begyndte meningsmålingerne at rette sig op, og det faldt paradoksalt nok sammen med den værste økonomiske krise, verden har oplevet siden 1930'erne.

Amerikanske banker og kreditinstitutioner krakkede i efteråret 2008, og det satte gang i en sand nedsmeltning på børserne verden over med massive aktiefald. Arbejdsløsheden steg, og produktionen faldt, også i Frankrig. Alligevel steg franskmændenes tillid til Sarkozy. I sin egenskab af EU-formand tog han initiativ til topmøder på europæisk plan for at dæmme op for krisen, og det var på hans initiativ at der blev holdt et stort økonomisk topmøde i Washington i november 2008. Bling-bling-præsidenten trådte i baggrunden, og frem tonede en handlekraftig statsleder.

Det kvitterede franskmændene for med øget tilslutning. De fik en fornemmelse af, at præsidenten var til for dem, gjorde noget for dem. Selv om han ikke kunne skærme dem mod de alvorlige konsekvenser af den globale økonomiske krise, gjorde han forsøget.

Men det billede har ændret sig, efterhånden som den økonomiske krise har bidt sig fast. Knap havde Sarkozy overladt EU-formandsværdigheden til sin tjekkiske kollega, Vaclav Klaus, ved årsskiftet 2008/2009, før meningsmålingerne igen dykkede, endda ret voldsomt, og denne gang fulgte premierminister Fillon med et stykke nedad, formentlig fordi det nu er

præsidenten og regeringens evne til at dæmme op for den globale økonomiske krise og ikke så meget Sarkozys person og privatliv, der får vælgerne til at vende tommelfingeren nedad.

Fremtiden

Nicolas Sarkozy har ladet det stå åbent, om han genopstiller til præsidentvalget i 2012, men i efteråret 2008 sendte han nogle af sine politiske rådgivere til USA for at observere de sidste uger af valgkampen der. De var 'embedded' i Obamas kampagnestab, og det kan kun have været for at få ideer til, hvordan Sarkozy kan tilrettelægge sin kampagne for genvalg i 2012. Men den franske præsident kan også lære noget af Obama om, hvordan man opfører sig, når valgsejren er i hus.

Obama synes i modsætning til Sarkozy at have forstået fra allerførste øjeblik, at man skal opføre sig anderledes som præsident end som præsidentkandidat. Der var en markant forskel på den måde, Obama og Sarkozy håndterede deres sejr på på valgaftenen.

En triumferende Sarkozy lod sig hylde først i sit partis hovedkvarter og derefter på Concordepladsen sammen med partifæller, venner og folk fra showbusiness. Han festede på en af de dyreste restauranter i Paris og tog næste dag på krydstogt i Middelhavet. Obama derimod forvandlede på en af ten sit image fra at være en storsmilende, angrebslysten kandidat til at

blive en alvorstynget, ydmyg fremtidig præsident, der i stedet for at triumferre åbenlyst koncentrerede sig om de opgaver, som ventede ham.

Valgkampen er et *spectacle*, men det er præsidentperioden også. En præsident skal spille sin rolle. Udviklingen efter det første år i Elysée-palæet tyder på, at Sarkozy også har forstået det på den hårde måde i form af dårlige meningsmålinger. Han er blevet betydelig mere præsidentiel. Joggingturene i svedige t-shirts og bare lår er blevet mere diskrete. De dyre solbriller og endnu dyrere ure er gemt væk. Han er holdt op med åbenlyst at sende sms'er under officielle besøg, sådan som det var sket under et besøg hos paven i Vatikanet, og hans privatliv ser ud til at være faldet til ro med Carla Bruni som en diskret og kultiveret førstedame.

Men hans problem er, at han satte så meget af sin goodwill hos vælgerne

over styr i det første år med sin provokerende stil og sit dramatiske og meget offentlige privatliv, at han mangler politisk råstyrke, nu hvor arbejdsløhedskøerne vokser, bilfabrikkerne skranter, og demonstrationer og strejker tager til i antal.

Franskmændene har, som meningsmålingerne viser, ikke de store forventninger til, at den politiker, der blev valgt på at love dem større købekraft, kan levere varen. Hans held kan blive, at vælgerne ifølge meningsmålingerne heller ikke tror, at oppositionen kan klare opgaven, så Sarkozy kan ikke dømmes politisk ud, men han fremstår her midt i sin første embedsperiode som en stærkt svækket politiker.

Connie Pedersen er cand. mag i fransk og journalist ved DR.